

VECKOBLADET

Nr 35 webbform

101119

Midnattskören

under ledning av Gösta Petersen möter Malmö Gitarrorkester.

Solist: Sabina Zweiacker, sopran

Vita Huset (Uardavägen i Lund, bakom ICA Tornet) Fredag 19 november, klockan 20.00

[Affisch](#)

Antikrigskafé med tema AFGHANISTAN

Kom och lyssna på trubadurerna Jan Hammarlund och Kristian von Svensson, lördag den 20 november kl. 17.30-19.00 på Simpan, Simrishamnsgatan 3.

Passa också på att snacka med Afghanistansolidaritet och antimilitaristiska Ofog, när vi uppmärksammar att ännu ett år gått sedan Nato invaderade Afghanistan i oktober år 2001.

Nu är det dags att tänka nytt!

Arr: Ofog Malmö/Lund, www.ofog.org och Afghanistansolidaritet, www.afghanistan.nu

Om valet i Azerbajdzjan på DV:s medlemsmöte

DV har medlemsmöte den 23 november kl 19-21 på partilokalen, Magle Lilla Kyrkogata 2.

På programmet bland annat: Cecilia Salemark, ersättare i kommunfullmäktige för DV och internationell valobservatör, berättar om sina erfarenheter från det nyligen genomförda valet i Azerbajdzjan.

DV:s medlemsmöte är öppna även för icke-medlemmar - alla intresserade hjärtligt välkomna!

Söndagspromenad

Nu går vi till Trolleby!

Samling söndagen den 21 november klockan 14 utanför Klostergårdens kyrka.

Arr. Klostergårdens byalag

Träff med EfterArbetet

På torsdag 25 november kommer redaktören för EfterArbetet att vara på Café Ariman för en diskussion och lite nätverkande. Bland annat ska man diskutera möjligheterna att få någon Lundasida i tidningen.

Träffen börjar klockan 19.00.

Kulturtips

Hamlet II: exit ghost

Teatr Weimar bjuder en helt ny bearbetning av Shakespeares klassiker. På Inter Arts Center 12-20 november kl 19.30. [Läs mer](#)

Teaterrepubliken öppnar apotek

Regissören till succéforeställningen Finanskris Krasch Boom Bang! tar er med på ännu en framgångssaga i en konkurrensutsatt bransch. Fre 19 nov kl. 19:30. [Läs mer](#)

Victorias nej - Gunilla Witt

Starkt konstnärsporträtt. På Dansstationen, Palladium 18-19 november kl 19.30. [Läs mer](#)

Kabaré Kalabalik - Komodo

Lunds Stadsteater lör 20 nov kl 18. [Läs mer](#)

Rätt i kryssset med Malmö Limelight Chorus

Palladium 20 nov kl 19. [Läs mer](#)

Don Pasquale av Gaetano Donizetti

Direktsänt från The Met på KINO i Lund. Sön 21 nov kl 13 & mån 22 nov kl. 18:00. [Läs mer](#)

Elvis Presley – Girls, Girls, Girls

En musik & filmkväll med sångaren Henrik Solera, BioCentrum, Mån 22 nov kl. 19 [Läs mer](#)

Anna Hertzman Konsert

På Palladium 23 november kl 19:30. [Läs mer](#)

Bester Quartet

På Palladium 24 november kl 19:30. [Läs mer](#)

Författarafton: Fredrik Ekelund

På BioCentrum i Limhamn onsdag 24 november kl 19. [Läs mer](#)

Nijinsky

En teaterperformance av Miriam Horwitz från Berlin, baserad på den ryske koreografen Vaslav Nijinskys berömda dagböcker, på Inkonst 24, 26-27 nov. Ons 24 nov kl. 19 [Läs mer](#)

Teaterimprovisation

på Månteatern, Bredgatan 3 i Lund under hösten. Tor 25 nov kl 19 [Läs mer](#)

10 timmar för Latinamerika

Den 13 november arrangerades ännu en gång solidaritetsdagen ”10 timmar för Latinamerika”, denna gång på Kvarnby folkhögskola i Malmö och med Centralamerika i fokus. Arrangörer var den latinamerikanska Albagruppen i Malmö samt Stödskommittén för Centralamerikas folk och Vänortsföreningen Lund-León.

I programmet ingick föreläsningar, poesi, film, sång, folkdans och musik och det var genomgående hög kvalitet på inslagen. Representanter för ambassaderna för Venezuela, Bolivia, Kuba och Nicaragua informerade bland annat om hur viktigt Alba-projektet är för samarbetet länderna emellan i Latinamerika. Den absoluta höjdpunkten var när direktkontakt upprättades med två personer från motståndsrörelsen, ”La Resistencia”, i Honduras som intervjuades och som publiken kunde se på storbild och lyssna på och även ställa frågor till. Det kändes hisnande att komma så nära människor som kämpar mot den genom en kupp tillsatta regeringen i Honduras.

Man hade beslutat att behållningen från inträde, fika-, mat- och bokförsäljning skall gå direkt till motståndsrörelsens ”Radio Globo”.

Cecilia Lindblom,, Vänortsföreningen Lund-León

”Hela socialdemokratin är genompyrd av patriarker.”

Maria Leissner och Gudrun Schyman diskuterade Mona Sahlins avgång och villkoren för kvinnliga partiledare i God morgon Sverige 16/11.

Kvinnliga ledare drabbas av svek och illojalitet från partikamrater oftare än manliga, menade båda.

Somliga av de socialdemokratiska patriarkerna tvekade inte att hugga Mona i ryggen ens under valkampens hårdaste skeden. De har ett stort ansvar för valförlusten

Mona står för förnyelse. Många påstår sig göra det, men gubbarna vill inte ha någon förändring.

Titta bara på vilka personer som nu förs fram i debatten om posten som partiledare! Gubbar, gubbar, gubbar. Yngre och äldre gubbar. Bara två kvinnor brukar nämnas. Och detta 2010!

Lyssna på hur småpåvarna i kommuner och landsting uttalar sig i massmedia!

Den dominerande kvinnosynen i den breda socialdemokratiska rörelsen är att kvinnor är mindre kompetenta.

Maria Leissner och Gudrun Schyman utgår från erfarenheter som partiledare i FP och V.
Gunnar Stensson

Varför inte Flackarp?

I förra numret återgavs Lunds Naturskyddsförenings kritik mot planerna på en ”Flackarps trädgårdsby” söder om Höje å, i Staffanstorps kommun men med kortare avstånd till bebyggelse och service i Lund.

Det är lätt att hålla med kritiken mot detta försök att maskera en ganska ordinär villaspekulation med tal om miljövänlighet. Visst, det skulle bli ett socialt ensartat område som genererade ny biltrafik, troligen också på en ny väg in till Lund över natur- och fritidsområdet vid ån. Det skulle inkräkta på högvärdig åkerjord och stå i strid med rådande principer om landskapsskydd som talar om åtskiljande åkermark mellan Sydvästskånes tätorter.

Men så kom jag att tänka på förslaget om en Flackarpsstad, inte en by utan kanske femti gånger större. Är det nån mer än jag som minns det?

Upphovsmännens (var det LTH-elever?) utgångspunkt var att befolkningstrycket skulle fortsätta att öka i regionen och att stambanan mellan Lund och Malmö var en resurs att utnyttja. Avståndet mellan stationerna Lund och Hjärup var såpass stort att det fanns utrymme för en mellanliggande hållplats. Med denna som centrum skulle en tät tätort byggas upp.

Förslag av den typen har hittills fallit på att SJ/Banverket/Trafikverket av kapacitetsskäl vägrat att tillåta ännu ett tågstopp på sträckan. Men förutsättningarna ändras. År 2018 ska det enligt gällande planer finnas fyra spår mellan Flackarp och Malmö, och en fortsättning in till Lund blir snart nödvändig. På de båda innerspårarna går snabbtåg och godståg. På ytterspårarna rullar lokaltåg, kanske var tionde minut i var riktning. Då går det inte att skylla på kapacitetsbrist. Det finns utrymme i tidtabellen för hållplatserna Klostergården och Flackarp.

Vi går mot resursbrist som kommer att drabba bland annat livsmedelsförsörjningen. Är det då vettigt att bebygga 10+-jord? Ja, fast bara om man vinner något väsentligt, och det menar jag att man gör. För vi går ju mot klimatkris också och det gäller som bekant att minska utsläppen av växthusgaser. Ett verksamt medel är att driva transporterna med miljösnäll el. Att bygga nya spår blir nödvändigt men de kräver resurser och det blir allt viktigare att prioritera. Då låter det klokt att meranvända en underutnyttjad elektifierad järnväg.

Säg alltså gärna nej till Flackarps trädgårdsby men var öppen för Flackarpsstaden.
Gunnar Sandin

Vems är universitetet?

När Lunds universitet fyllde 300 år 1968 uppstod en del politisk oro och inte sällan blev det demonstrationer. Ett av de slagord som ropades då var: Vems är universitetet? Det är en fråga som nog kan sägas vara aktuell igen.

En modig artikelserie

Ja, det är helt enkelt omöjligt att låta bli att säga några ord om Sydsvenskans granskning av rektorn för Lunds universitet, Per Eriksson, under förra veckändan. Som helhet är det en ovanlig och modig artikelserie som Sydsvenskan har all heder av.

Jag har väl läst Sydsvenskans lundasidor till och från under så där femtio år. Där har väl sagts ett och annat, t.ex. om kommunalpolitik på Jan Mårtenssons tid. Det har väl också förekommit material om universitetet, men då alltid lika bejakande. Det är inget konstigt, man biter inte gärna den hand som föder en. Medgörligheten och viljan att se allting i ett positivt ljus har varit utan gräns. På universitetet blomstrar de lysande forskarna och vad kan mäta sig i skönhet med Lunds magnolier? Det bar väl aldrig hänt att ett spex uppfört i anslutning till siste april fått en dålig recension i Sydsvenskan. Spexen är alltid lika bra, de är ju lundaspej.

Morgonkaffet i vrångstrupen

Men vad som hänt nu är att Sydsvenskan har brutit sin tystnad och granskat en chefstillsättning vid universitetet med samma allvar som man kunde ha gjort med en kommunal tjänst. Det har inneburit att stora delar av läsekretsen har satt morgonkaffet i vrångstrupen och gissningsvis kommenterat lundaredaktionens förehavanden för tidningsledningen. Jo, man är inte van vid sådan granskning.

Vad är det då som har kommit fram? Nej, det är knappast några stora brott. Rektorskandidaten har varit väl yvig i förteckningen av sina egna föreläsningar och får väl på några punkter anses ha sockrat sin cv och då överträtt gränserna för det anständiga. Men det är ingen vanlig akademisk befodringsstrid. Sådana är inte alltid så trevliga men de brukar röra sig om hur man värderar vetenskapliga insatser.

Det gör inte den här. Per Eriksson har många föreläsningar, men det är ingen som påstår att han är en framstående vetenskapsman. Han rör sig där i vad som skulle kunna kallas i lägre docentklass. Vad han kan är att skapa kontakter med politiker, ämbetsmän och företag och få fram pengar till den egna verksamheten. Det var det han gjorde när han for till Ronneby/Karlskrona och skapade Blekinge Tekniska Högskola. Ingenjörskurserna i Blekinge som levtt ett stillsamt liv blomstrade plötsligt och pengar till både undervisning och forskning strömmade till Blekinge. Länet behövde ju allt stöd det kunde få när arbetslösheten härjade. Ont om studenter? Inget problem, i Asien fanns det så många man ville ha. Lärare, ja de kunde man betala bättre än snåljäparna i Lund.

Två forskningsadministratörer

Efter BTH blev Eriksson chef för Vinnova, statens organ för stöd åt teknisk forskning och utveckling, och tycker jag, där gjorde han ett beundransvärt jobb. Tidigare generaldirektörer hade inte gjort något särskilt. Eriksson hämtade styrka ur den finska forskningspolitiken och visade hur eftersatt Sverige var och fick väl åtminstone lite gehör för sina synpunkter.

Men så var det då dags för Lunds universitet som behövde en ny rektor, en rektor som kunde skaffa pengar och synas i media. Inte minst den tekniska fakulteten, alltså LTH, var ihärdig på den punkten. Men för att kunna väljas till rektor krävs dessutom att man är professor och det var problemet. Man löste det.

Rektorsvalet stod till slut mellan Per Eriksson, civilingenjör mm från LTH, och Per Omling, fysikdoktor i Lund. Omling är chef för Vetenskapsrådet, ett organ med mycket högt anseende och han har en långt mera traditionell akademisk meritering. Professor i fasta tillståndets fysik, alltså sådant som handlar om halvledare och div. materialegenskaper och med betryggande långa publikationslistor.

Två ideal

Man kan kanske säga att striden dem emellan och den tveksamhet som delar av universitetet känner inför Eriksson handlar om striden mellan två ideal för akademiska ledare. Den äldre typen är en framstående forskare som åtnjuter sina kollegors förtroende. Det är så man valde prefekter, dekaner och rektorer förr: ledaren skulle vara *primus inter pares*, den förste av likar, om man ska uttrycka sig riktigt akademisk. Den andra typen är den som har gällt i sådär tjugo år nu, den som internutbildning och styrelser vill få fram, *managern*. En universitetsinstitution, en fakultet, ett universitet ska drivas som ett företag, med den moderna företagsledningens alla verktyg i ledarens hand. En majoritet i Lund ville ha den senare sorten och var då beredd att tumma ganska rejält på div. synpunkter om delikatessjäv och formella regler. Man såg till att Per Eriksson blev professor och sen var fältet fritt för att han kunde bli rektor.

Det var lite komiskt i början när det plötsligt kom invändningar mot Erikssons frikyrkliga bakgrund. I själva verket var den en integrerad del av det paket man valde. I varje fall för oss som har bott delar av vårt liv i Jönköping är Erikssons skicklighet, målmedvetenhet och

driftighet karakteristiska drag i det småländska näringsliv som växt fram samman med frikyrkokulturen.

En komplott mot LTH?

Hur det kommer att gå? Nu har prorektor ihop med Allan Larsson och LTH:s rektor anlitat en advokat för att utreda om allt har gått rätt till. Det lugnar sig nog. LTH-folket, ständigt ömhudade, känner ifrågasättandet av Erikssons tillsättning som kritik av LTH självt, och förmodligen en del av en komplott igångsatt av naturvetare och humanister. Vad gäller Eriksson har han väl varit just så framgångsrik med pengar och projekt som man tänkte sig när man valde honom.

Men kvar står frågan: hur vill vi att universitet ska se ut, vem ska det tjäna och vem ska ha makten där? Vems är Universitetet?

Lucifer

Israel-Palestina: Ett uppseendeväckande fett erbjudande

Det händer saker i konflikten mellan Israel och Palestina. De senaste dagarnas utveckling har i media skymts av Mona Sahlins avhopp och Aung San Suu Kyis frigivning.

Israels premiärminister Benjamin Netanyahu träffade förra onsdagen USA:s utrikesminister Hillary Clinton i New York. Amerikanerna försöker få igång fredsförhandlingarna igen. Palestinierna avbröt samtalen i september sedan Israel på nytt börjat bygga bosättningar i de ockuperade områdena.

En ny örfil

Praktiskt taget samtidigt som Benjamin Netanyahu satte foten på amerikansk mark, tillkännagav de kommunala myndigheterna i Jerusalem att inrikesdepartementet gett klartecken för över tusen nya bosättarbyggen i östra Jerusalem. Historien upprepade sig från i mars i år. När vicepresidenten Joe Biden kom till Jerusalem på en fredsmision i våras fick han ett likartat besked vid ankomsten. Joe Biden bet ihop, men örfilen togs illa upp på hemmaplan och orsakade en mindre kris i de israelisk-amerikanska relationerna.

Ironiskt nog hamnade Joe Biden i fokus den här gången också. Det var när han mötte Netanyahu i New Orleans som beskedet kom från Jerusalem.

I våras spekulerades det i om inrikesminister Eli Yishai satte krokben för premiärminister Netanyahu. Den här gången är det uppenbart att det inte rörde sig om några tillfälligheter. Det är uteslutet att Netanyahu inte var införstådd, skriver nyhetsbyrå Al Jaziras korrespondent i Jerusalem.

Avsikten var att markera att bosättningspolitiken ligger fast, och att palestinierna skulle få skulden för att vägra sätta sig vid förhandlingsbordet.

Ett fett erbjudande

Ändå kom Netanyahu ut, efter sju timmars förhandlingar med Hillary Clinton, med en överenskommelse om byggstopp. Erbjudandet från amerikanerna var uppseendeväckande fett. För att få igång samtalen med palestinierna begär USA att Israel inför 90 dagars byggstopp för bosättningar på ockuperad mark. Men byggstoppet gäller bara Västbanken och inte östra Jerusalem. Och det ska inte kunna förlängas.

För detta betalar USA med 20 nya stridsflygplan i en ultramodern teknik som inte anförtros någon annan allierad. USA förbinder sig dessutom, enligt den amerikanska tidningen Foreign

Policy att lägga sitt veto i FN:s säkerhetsråd mot alla förslag som tolkas som hot mot Israels existens; det gäller sådant som Goldstonerapporten, räden mot Ship to Gaza eller förslaget att Israels kärnforskningsprogram ska granskas av atomenergiorgan IAEA.

Fritt fram att bygga

Utgången av förhandlingarna med Clinton tolkades av en del i Israel som att det efter tre månader skulle bli fritt fram för ohämmad utbyggnad av bosättningar på Västbanken, rapporterar dagstidningen Haaretz.

Men dagarna har gått och Netanyahu slirar på vad det är som han och Clinton egentligen kommit överens om.

Det ryktas om att USA också betalar med ett löfte om att blockera ett ensidigt utropande av staten Palestina. Det har den palestinske premiärministern Salam Fayad sagt ska ske under år 2011. Det är i så fall ett löfte som Hillary Clinton inte står vid inför palestinierna.

Fayad fick 150 miljoner dollar

Den palestinske premiärministern Salam Fayad var också i USA samtidigt som israelerna, och dagen före Hillary Clintons överläggningar med Benjamin Netanyahu höll Clinton en presskonferens tillsammans med Fayad, där hon meddelade att USA ökar sitt bistånd till den palestinska myndigheten med 150 miljoner dollar.

(De 20 amerikanska stridsflygplanen till Israel är värda 3000 miljoner dollar, inom parantes. Det är skillnad på folk och folk.)

Flera ministrar i Netanyahus regering avfärdar alla inskränkningar i bosättningspolitiken och går emot premiärministern. Han kämpar nu enligt Haaretz för att få igenom sin överenskommelse med Clinton i den egna regeringen. Det ultraortodoxa men pragmatiska Shas-partiet kan tänka sig att lägga ner sina röster och rädda överenskommelsen, om de får uttryckliga garantier för att byggstoppet inte gäller Jerusalem, Israels "eviga och odelbara huvudstad".

Obama vill veta gränserna

Robert Wexler är president i S. Daniel Abraham Center for Middle East Peace, som i USA lobbar för en tvåstatslösning. Enligt Wexler försöker Obamas regering få i första hand israelerna att precisera sina krav på var gränserna ska dras mellan en palestinsk och en israelisk stat. Det är något som israelerna hittills vägrat och palestinierna länge väntat på.

De extremister som Netanyahu är beroende av vill som bekant inte avstå en enda tum mark. Efter Netanyahus möte med Clinton citerade Haaretz någon enstaka israelisk röst som argumenterade för att det är nödvändigt att avstå mark för att inte en judisk stat ska bli en omöjlighet.

Per Roijer

Veckans citat

"Särskilt som feminist gäller det att försäkra opinionen om att man inte är emot samlag."
Malin Ullgren i DN i artikel om kungaboken.

Peak carbon i Kina om fem år. 70 % av kolförbrukningen kommer från det egna landet. Kinas koltillgångar är betydligt mindre än USA:s, enligt Richard Heinberg, rådgivare på Post Carbon Institute.

Källa Dagens Arena

Trolleby – en jordslukarsaga

Över fälten söder om Höje å kryper en ensam grävmaskin och föser upp jordhögar. Dagen gryr.

Himlavalvet hänger som en blöt presenning över järnvägen, Flackarps ödekyrkogård, det anakronistiska Jakriborg och Trolleberg. Ibland skvalpar iskallt vatten över presenningens kant.

“Bury me deep in the lone prairie” tonar det från förarhytten.

Jag kommer i samspråk med föraren. Han gräver upp matjord i raka stråk för att frilägga spår av bebyggelse. Han har funnit flera kulturlager. Han är van; brukar arbeta för Riksantikvarieämbetet.

Så småningom dyker arkeologen Anna Lagergren upp. Hon har funnit spår efter stolpar. Här har funnits bebyggelse under brons- eller järnålder. Då bedrevs helåkerbruk, men åkrarna var mindre, skuggade av träd och buskar. Bäcker rann ner till Höje å. Bebyggelsen blev inte varaktig, men snart kom nya bönder. På 1100-talet la kyrkan under sig jorden och forslade överskottet till Klostergården vid Klosterkyrkan mitt i Lund. Efter slaget vid Lund tog grevarna Trolle-Wachtmeister över jorden. Och nu ska den säljas.

Det mest intressanta Anna Lagergren har funnit är en sannolik gravgång på en högre del av åkern. Där blev någon begravd för 60 generationer sedan (= vid vår tideräknings början).

Den arkeologiska undersökningen ingår i förberedelserna för att bygga villaområdet Trolleby, med 60 hus, verksamhetsgårdar, plats för odling och en förskola. Området är ungefär lika stort som Klostergården. Undersökningen bekostas av markägaren, greve Wachtmeister. Det är Staffanstorps kommun som fattar beslutet om den nya bebyggelsen. Där är meningarna delade. M vill bygga, S och MP är emot.

I Lund är stadsbyggnadsdirektör Inga Hallén och översiktsplanchef Claus Pedersen kritiska. Bebyggelsen innebär ”en partiell urbanisering av landskapet mellan Lund och Hjärup, vilket strider mot den sedan flera decennier etablerade principen om öppna landskapsstråk.”

Bebyggelsen blir gles, få hus på ett stort område. Det är ett missbruk av den goda åkerjorden.

Eftersom området ligger mitt i åkerlandskapet saknas tillgång till kollektivtrafik. De boende blir beroende av bil. Det rimmar illa med tanken på ett långsiktigt hållbart samhälle.

Liknande synpunkter framförs av Naturskyddsföreningen. De påpekar också att ”det är mer lönsamt att sälja tomter än att odla sockerbeter.” NSF fruktar att Trolleby ska bli ett argument för att förlänga Åkerlunds & Rausings väg över Höje å.

Även du, Göran Brink, M, ordförande i byggnadsnämnden, är kritisk: ”Jag tycker inte man ska bygga ihop Staffanstorps och Lunds kommuner. Det ska finna öppna ytor. Jag tror vi är överens om att vi inte är så positiva till Trolleby i nämnden.”

Byggnadsnämnden sammanträder den 18 november.

Jag tackar för mig och lämnar Anna Lagergren och grävmaskinisten.

Vid bron nedanför åkrarna brusar Höje å. Vattnet virvlar runt cementsocklarna och jag blir blöt, trots stövlarna. Stora delar av det forna bup-området och Sankt Lars har hårdgjorts under den omfattande byggnadsverksamheten. Krossade avloppsrör har bytts ut och många träd har fällts. Rötterna har slitits upp ur jorden. Ytvattnet rinner därför rakt ner i ån som sväller vid minsta regnskur. Byggs Trolleby ökar väl vattenmängden ytterligare. Då kanske man kan anlägga ett kraftverk vid Trolleberg.

På söndag klockan 14 promenerar vi till Trolleby på samma sätt som August Palm gjorde.
Gunnar Stensson

Peak Oil 7

När det gäller tidpunkten – när man förväntar sig att Peak Oil skall inträffa – finns det två läger. Optimisterna (late toppers, cornucopians) anser att det finns gott om olja och tror att man kan fortsätta och öka produktionen i takt med efterfrågan i ytterligare några decennier. Sedan kan produktionen ligga kvar på en hög nivå i ytterligare några decennier innan den börjar avta. Pessimisterna (early toppers, peakists, Cassandras) tror att Peak Oil redan inträffat eller kommer att göra det inom de närmaste åren. Optimister är ofta företrädare för oljebolag, regeringar, tryckta media eller ekonomer. Pessimister finner man bland geologer, forskare, pensionerade oljeexperter och engagerade lekmän. Företrädare för de båda lägren söker – och finner ofta – stöd för sin respektive hållning. I Sverige hör bl.a. ekonomen Marian Radetsky till optimisterna och professorn Kjell Aleklett till pessimisterna.

Orsak till meningsskiljaktigheterna är framför allt osäkerheten om hur mycket olja det globalt är tekniskt och ekonomiskt möjligt att utvinna. När ett oljefält upptäckts görs först en bedömning av hur mycket olja det finns i området med geologiska metoder innefattande bl.a. två- och tredimensionell seismisk teknik. Sedan görs en bedömning av hur mycket av denna olja som det kan bli möjligt att utvinna. Den totala oljemängden kallas ”resurser” (”resources”), den utvinningsbara delen ”bevisade reserver” (BR) (”proven reserves”). Historiskt är utvinningsfaktorn omkring 35 procent men varierar mycket (se fig. 1).

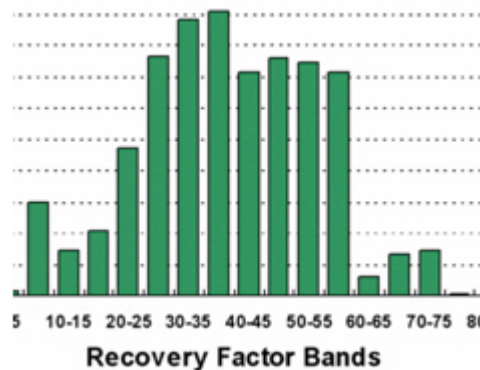

Fig. 1 Utvinningsfaktor - procent

Det som bestämmer utvinningsgraden är i första hand geologiska faktorer som t.ex. porositeten i det material som olja är inbäddad i. Resurserna i ett oljefält kan öka genom att man finner ny olja i anslutning till fältet. Reserverna kan öka genom att utvinningsgraden blir högre p.g.a. tekniska åtgärder som att pumpa ned vatten, gas, koldioxid eller vattenånga för att höja trycket. Sedan 90-talet har man dessutom kunnat öka utvinningen genom att göra horisontella borrhål utöver de vanliga vertikala (fig. 2). Dessa åtgärder kallas ”enhanced oil recovery” - EOR.

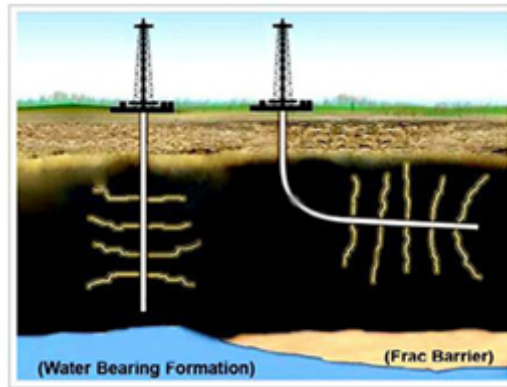

Fig. 2 Horisontella borrhål

Måttenheten för olja är ett fat (=159 liter). Produktionstakten räknas i fat per dag – f/d. Den totala globala ”bevisade” oljereserven inklusive det som redan pumpats upp beräknas i dag till omkring 2 000 miljarder fat varav omkring hälften kan finnas kvar.

I den statistik över produktion och konsumtion av olja som regelbundet levereras av till exempel BP och International Energy Agency (IEA) ingår vanligen allt flytande bränsle – konventionell olja, okonventionell olja, flytande gas, biodiesel och etanol. Konventionell olja – tunnflytande och med låg svavelhalt - är den hittills helt dominerande formen. Till okonventionell olja räknas framför allt tjock olja med hög svavelhalt och olja som kan framställas ur oljesand. Produktion av okonventionell olja är lönsam bara vid högt oljepris och är förenad med allvarliga miljöeffekter. Oljesand finns framför allt i Kanada och tjock olja i Venezuela. Flytande gas är en biprodukt vid gasutvinning. Det är kolväten som är flytande vid normal temperatur t.ex. butan. Kallas också kondensater. Flytande gas har lägre energivärde än olja och ett begränsat användningsområde.

Den prognos över framtida oljeproduktion som nyligen presenterats av IEA tycks ha kommit som en överraskning för experterna på oljeområdet. Den optimism som tidigare präglade den institutionens prognoser är helt borta. Nu anser man att produktionen av konventionell olja globalt har nått sin topp och gjorde det redan för några år sedan (fig.3). En ökad efterfrågan på olja måste därför framöver tillgodoses genom ökad produktion av okonventionell olja, kondensater, biodiesel och etanol.

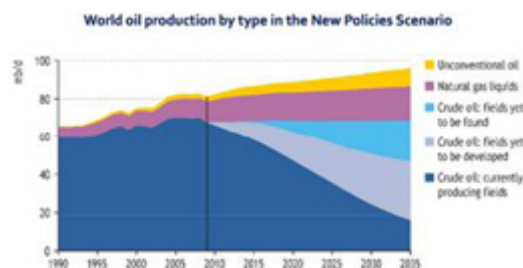

Fig. 3 IEA:s prognos 2010

Att ”vår bästa tid är nu” inser nog den som råkade se SVT:s program om Peak Oil i Vetenskapens värld måndagen den 15 november. Där kom flera av världens främsta ”peakister” till tals. Bland annat Colin Campbell, Richard Heinberg och Kjell Aleklett. Anmärkningsvärt är att de fick förbli oemotsagda. Marian Radetsky sitter nog och gnisslar tänder någonstans. Programmet finns på SVT-play för den som är intresserad.

Erik Kågström

Längtan

Teaparty-rörelsen – nostalgi, reaktion, brutalitet

Teaparty-rörelsen längtar. Slagordet under valrörelsen var ”Take America back!”. Vilka längtar? Vad längtar de till?

Ku Klux Klan längtar tillbaka till plantagerna och slaveriet. Tårögda nynnare de:

”Carry me back to old Virginy.

There where I laboured so hard for old massa.”

Eller:

“The sun shines bright on the old Kentucky home

This morning the darkies are gay.”

Eller:

“I wish I was in the land of cotton,
old times there are not forgotten”.

De hatar Obama, niggern, muslimen, socialisten, kommunisten, nazisten, utlänningen.
Korsen brinner.

Kristna fundamentalister längtar tillbaka:

”Give me that good old religion.

It was good enough for Moses,
and it’s good enough for me”

Imperialister och militarister längtar tillbaka till den tid då The United States Marine var världens polis:

“From the halls of Montezuma

To the shores of Tripoli

We fight our countries battles

In air, on land and sea”.

Under 1930-talet sjöng man liknande sånger i ett Tyskland med massarbetslöshet och inflation:

”Die Fahne hoch! Die Reihen fest gesshlossen

SA marschert mit ruhig festen schritt.”

Många av de som sjunger med måste förlåtas, ty de veta icke vad de göra. De måste upplysas.
Gunnar Stensson

I hålträdsklokryparens land

Likheten mellan en park och en urskog är förekomsten av gamla träd. Ihåliga lövträd i Stadsparken ska bevaras och skyddas, enligt länsstyrelsens bevarandeplan. De utgör goda livsmiljöer för ett stort antal insekter. Den allra finaste är den sällsynta hålträds-klo-kryparen. Tack vare den är Stadsparken klassad som natura 2000-område.

Hålträdsklokryparen är slående lik en miniatyrkräfta.

Stadsparken innehåller flera ihåliga mulmträd. För att förflytta sig mellan mulmträden måste hålträdsklokryparen lifta med fåglar, fladdermöss och större insekter.

Den stora andelen gamla träd och mulmträd i parken innebär risker för besökarnas hälsa,

påpekar Ole Kasimir i miljökonsekvensbeskrivningen, ”om de oväntat faller”.

Detta engagerade oss under vår söndagspromenad i Stadsparken härom veckan.

Vi passerade Stadsparkskaféet,

byggt 1922. Ska bevaras. Somliga sörjde över att backen där de som barn åkt kälke schaktats bort. Estraden på Gröningen, byggd 1966, påminde oss om Motkarnevalen 1970.

Ett väldigt stort och djupt hål visade var Högevallsbadet håller på att byggas ut. Någon tyckte att rören som sticker ut genom väggen på badhuset påminde om tarmar som faller ur en uppskuren mage.

Vi närmade oss Högevall, Lunds försvarsverk från 1100talet, och gick upp på den. Det var lite besvärligt. Somliga i sällskapet har en del krämpor. Det händer att de oväntat faller, precis som mulmträden.

Glada gick vi in i Observatorieparken, just nu mer urskog än park.. Vi begrundade det gamla observatoriets korsbyggnad kring det runda centraltornet, ett av Helgo Zettervalls verk, byggt 1867. Kontrasten mellan dess tidsbundna bräcklighet och den tidlösa rymd det byggdes för att observera är gripande.

När Observatoriet byggdes låg det ytterst i staden. Lokaliseringen motiverades av att det var fri sikt åt öster, söder och väster. Då var de jättelika bokarna ännu bara små plantor.

Vi beundrade också Räknehuset, där en halv miljon handskrivna kort med astronomiska iakttagelser förvarades. Det var långt före datatiden. Huset är historiskt också genom att Demokratisk Vänster bildades där en vinterdag 2006.

Vid den lilla portvaktstugan tittade vi på uret som en gång var ”Lunds rättaste ur”. Det placerades där i samband med att man administrerade tiden i zoner så att det t ex blev möjligt att få till stånd en fungerande tidtabell för tågen till Stockholm. Nu går uret inte längre men många mindes att det nyligen hade gjort det.

När Observatorieparken förenas med Stadsparken ska ett nytt gångstråk skapas för dem som vill vandra från innerstaden ner till Arenan inför någon allsvensk match, som Lunds BK kan tänkas spela om något decennium.

Gångstråket innebär att Högevall måste genombrytas, vilket kräver beslut från högsta ort.

Vi fortsatte söderut på vallen och erinrade oss att Strindberg på 1890-talet brukade vandra där medan han, efter att ha avslutat ”Inferno”, funderade på hur han skulle gestalta ”Påsk”, ett drama som bland annat uttrycker hans livslånga – och välgrundade - skräck för fordringsägare.

Han skrev att han från vallen kunde se både Sankt Lars fruktansvärda tegelröda dårhus (asylen höll på att uppföras), och Öresunds vida vatten. Det är en diktares iakttagelse. Han kommenterade också de höga lönnarna.

När Strindberg vandrade på vallen

var Mejeriet alldeles nybyggt. Det var näst störst i Malmöhus län Där utprovades Tetrapaks mjölkförpackningar.

Vi fortsatte längs Södra vägen och tittade in på Södra lekplatsen som också håller på att införlivas i Stadsparken. Det gillade vi . Parken blir större, och storleken har betydelse.

Slutligen gick vi över den vita bron och förfärades över det nya väldiga P-huset och den parkeringsplats som anlagts i triangeln vid järnvägen, där det tidigare fanns frodiga odlingslotter. Vi såg det som ännu ett exempel på den obönhörliga entropilagen

På väg hem mot Klostergården och gladdes vi dock åt att idrottsplatsens blåsiga parkeringsyta ska förvandlas till ett Hoppbackehus och en Aktivitetspark.

Gunnar Stensson